

Пам'ятка депутату Дубенської міської ради
“Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів
депутатів місцевих рад”

Єдиним центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику є **Національне агентство з питань запобігання корупції**.

Так, до повноважень Національного агентства серед іншого належить надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (перелік визначено у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України “Про запобігання корупції”), та прирівняних до них осіб (перелік визначено у пункті 2 частини першої статті 3 Закону):

за частиною п'ятою статті 24 Закону Національне агентство до утворення в установленому порядку його територіальних органів надає роз'яснення на письмові звернення вказаних вище осіб для одержання консультації у разі наявності в таких осіб сумнівів щодо можливості одержання ними подарунка;

за частиною третьою статті 28 Закону Національне агентство роз'яснює вказаним вище особам, які перебувають на посадах, які не передбачають наявності в них безпосереднього керівника, за їх повідомленням про наявність реального, потенційного конфлікту інтересів порядок дій щодо врегулювання конфлікту інтересів;

за частиною п'ятою статті 28 Закону Національне агентство до утворення в установленому порядку його територіальних органів надає підтвердження про відсутність конфлікту інтересів на звернення вказаних вище осіб, які мають сумніви щодо наявності в них конфлікту інтересів та зобов'язані звернутися за роз'ясненнями.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» депутат зобов'язаний брати участь у роботі сесій ради, засідань постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано. Депутат має право ухвального голосу з усіх питань, які розглядаються на сесіях ради, а також на засіданнях постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

Разом з тим депутати місцевих рад є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», в тому числі щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Відповідно до частини першої статті 35 Закону України «Про запобігання корупції» правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності депутатів місцевих рад визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів. Щодо вказаних осіб, такими Законами є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» .

Для формування чіткого розуміння змісту інституту запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, насамперед, потрібно з'ясувати сутність самого терміну – конфлікт інтересів. Закон

України «Про запобігання корупції» виділяє *два типи конфлікту інтересів* – потенційний та реальний.

Потенційний конфлікт інтересів - наявність у депутата приватного інтересу у сфері, в якому він виконує свої представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття ним рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Отже, конфлікт інтересів – це ситуація, при якій депутат, виконуючи свої обов'язки, має приватний інтерес (особисту зацікавленість), який хоча і не обов'язково призводить до прийняття неправомірного рішення або вчинення неправомірного діяння, але здатний до цього призвести.

Визначення приватного інтересу наведене в Законі України “Про запобігання корупції”.

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Саме наявність чи відсутність у особи приватного інтересу до вирішення певного питання у більшості випадків буде індикатором, що свідчитиме про конфлікт інтересів у особи.

Сам факт існування потенційного або реального конфлікту інтересів - це не правопорушення, а ось неповідомлення депутатом про наявність реального конфлікту інтересів при виконанні своїх посадових обов'язків, або вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів — правопорушення.

Для прикладу деякі випадки виникнення конфлікту інтересу у діяльності депутата місцевої ради:

- 1.голосування за надання матеріальних благ фізичним чи юридичним особам за наявності щодо них приватного інтересу (виділення земельних ділянок, передача в оренду комунального майна тощо);
- 2.голосування щодо призначення на посаду близьких осіб;
- 3.голосування за виділення коштів, надання пільг чи преференцій юридичним особам при наявності щодо них приватного інтересу (в тому числі комунальним підприємствам, якщо депутат є керівником чи працівником цього КП);
- 4.голосування за умови праці щодо себе та близьких осіб;
- 5.участь депутатів, їх близьких осіб та пов'язаних юридичних осіб у процедурах державних закупівель, що здійснюються органами місцевого самоврядування.

Законодавством передбачено, що депутати мають право брати участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідною радою, тобто голосувати, але відповідно до частини першої статті 59-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», яким керуються депутати в

ситуаціях конфлікту інтересів, при наявності у депутата конфлікту інтересів він має публічно оголосити про це під час засідання ради, на якому розглядається відповідне питання.

Оголошення про конфлікт інтересів має бути зафіксовано у протоколі засідання.

Здійснення контролю за дотриманням вимог частини першої цієї статті 59-1, надання зазначеним у ній особам консультацій та роз'яснень щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, поводження з майном, що може бути неправомірною вигодою та подарунками, покладається на постійну комісію з питань регламенту, депутатської етики, законності, діяльності правоохоронних органів та громадських формувань.

Отже, в ситуації потенційного чи реального конфлікту інтересів особи, уповноважені на виконання функцій місцевого самоврядування, можуть брати участь у розгляді, підготовці, прийнятті рішень відповідною радою за сукупності **таких умов:**

особа самостійно заявляє про конфлікт інтересів публічно (про що вноситься відповідний запис до протоколу засідання ради);

оголошення про конфлікт інтересів здійснюється під час засідання ради, до початку розгляду питання, у вирішенні якого є приватний інтерес.

Депутати місцевих рад здійснюють діяльність не лише у формі участі в засіданнях місцевої ради, а також беруть участь у складі постійних та інших комісій ради, виконавчих органів ради, робочих груп, тощо. Оскільки Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» не містить спеціальних правил щодо запобігання чи врегулювання конфлікту інтересів щодо цих форм реалізації повноважень особами, уповноваженими на виконання функцій місцевого самоврядування, слід керуватись загальними правилами, встановленими частиною другою статті 35 Закону, відповідно до якої у разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом.

Про конфлікт інтересів такої особи може заявити будь-який інший член відповідного колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається.

Заява про конфлікт інтересів члена колегіального органу заноситься в протокол засідання колегіального органу.

У разі якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватися під зовнішнім контролем.

Рішення про здійснення зовнішнього контролю приймається відповідним колегіальним органом. Викладені положення поширюються і на посадових осіб місцевого самоврядування у разі їх участі у засіданнях колегіальних органів.

Відповідальність:

За порушення встановлених Законом України “Про запобігання корупції” вимог, заборон та обмежень депутати місцевих рад притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Згідно з пунктом 7 частини першої статті 5 Закону України "Про статус депутатів місцевих рад" повноваження депутата місцевої ради припиняються достроково, якщо рішення суду, яким його притягнуто до відповідальності за вчинення вказаних правопорушень, передбачає накладення стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) з порушенням вимог Закону України “Про запобігання корупції” підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, зокрема Національного агентства, органу місцевого самоврядування (частина перша статті 67 Закону).

Питання конфлікту інтересів – етична норма поведінки, коли депутати свідомі того, що неетично голосувати за надання земельних ділянок своїм родичам, надавати преференції своїм фірмам, вигравати тендери у своєї ради.

Отже, якщо депутат буде ставити відданість моральним принципам і громаді вище відданості окремим особам, партіям чи власним інтересам, він уникне ризику бути запідозреним у вчиненні протиправних корупційних дій.

За цими посиланнями можна знайти більш детальну інформацію щодо врегулюванню конфлікту інтересів

<https://nazk.gov.ua/metodychni-rekomendaciyi>

<https://nazk.gov.ua/zakonodavstvo-1>

<https://nazk.gov.ua/vidpovidalnist-1>

За даним посиланням <https://edx.prometheus.org.ua> є можливість пройти безкоштовний навчальний онлайн-курс “Конфлікт інтересів: треба знати”.

Додатки на 4 аркушах.

Завідувач сектору кадрової роботи відділу з питань кадрової роботи, контролю та документообігу

О.Назарчук